

LAUSUNTOPYYNTÖ HELSINGIN SEUDUN LIIKENNE -KUNTAYHTYMÄN ALUSTAVASTA
TALOUSARVIOSTA 2014 - 2016

1508/02/021/211/2010

Hallitus § 87

Esittelijä
ValmistelijaToimitusjohtaja Suvi Rihtniemi
Talousjohtaja Pirjo Laitinen, p. 4766 4070

HSL:n perussopimuksen 23 §:n mukaan kuntayhtymällä on oltava taloussuunnitelma, joka ajoittuu kolmelle seuraavalle vuodelle. Taloussuunnitelma tarkistetaan vuosittain. Hallitus laatii ehdotuksen taloussuunnitelmaksi. Hallituksen laatimasta ehdotuksesta on pyydettävä jäsenkuntien lausunnot, jotka on liitettävä yhtymäkokoukselle annettavaan talousarvioehdotukseen. Taloussuunnitelman tulee sisältää mm. strategiasuunnitelma sekä tariffien ja palveluverkon muutoksia koskevat suunnitelmat.

Alustavan talousarvion perusteena ovat

- HSL:n strategia 2018,
- Voimassa oleva toiminta- ja taloussuunnitelma 2013 - 2015,
- Hyväksytty liikennöintisuunnitelma 2013 - 2014 ja pidemmän aikavälin suunnitelmat,
- Vuoden 2012 tilinpäätöstiedot ja saatavissa olevat toteutumätiedot vuodelta 2013

Taloussuunnitelma vuosille 2015 - 2016 on laadittu vuoden 2014 kustannustasoon.

Kunnilta pyydetään lausunnot:

- strategiasuunnitelmasta,
- liikenteen palvelutasosta ja palvelutason muutoksista,
- kuntaosuuksien tasosta,
- lipun hintojen keskimääräisistä muutoksista,
- tarkastusmaksun korottamisesta,
- Kutsuplus- liikenteen kehittämismuutoksista
- kuntakohtaisen ylijäämän käytöstä tai alijäämän takaisin

maksamisesta suunnitelmakaudella 2014 - 2016,

- HSL:n hallituksen päätöksen 16.4.2013 (§ 58) mukaisesta Vantaan joukkoliikennelinjastosta 2015

Keskeisiä muutoksia suunnitelmakaudella

Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelman (HLJ 2015) valmistelu ajoittuu vuosille 2014 - 2015. HLJ ohjelmoidaan, valmistellaan ja sovitetaan yhteen seudun 14 kunnan yhteisen maankäyttösuunnitelman kanssa.

Matkakorttijärjestelmä uusitaan ja samalla toteutetaan ajantasainen matkustajainformaatiojärjestelmä koko seudulle vuoden 2015 loppuun mennessä (LIJ 2014-hanke). Laiteasennukset alkavat kesällä 2014 ja jatkuvat vuoden 2015 loppupuolelle, samalla valmistellaan tulevaisuuden taksa- ja lippujärjestelmää (TLJ-hanke). Uusi vyöhykejärjestelmä (nk, kaarimalli) otetaan käyttöön aikaisintaan vuoden 2016 alussa.

Pääradan ja Vantaankosken radan liikenne alkaa arviolta kesällä 2015. Vantaan suunnan bussiliikenne uudistuu Kehäradan käyttöönoton myötä. Vuonna 2014 viimeistellään 2013 aloitettu Länsi-metron liityntälinjastosuunnitelma sekä koko raitiotielinjaston kattava linjastosuunnitelma.

HSL:n, LVM:n ja VR:n väliset neuvottelut sopimusratkaisusta lähijunaliikenteen 3. vyöhykkeestä ja HSL:n lähijunaliikenteen laajenemisesta ovat käynnissä eikä sopimuksen voimantuloajankohdasta ole vielä varmuutta. Taloussuunnitelma perustuu nykyisen sopimuksen mukaiseen kustannustasoon.

Kirkkonummella ja Sipoossa alkaa vuonna 2014 HSL-liikenne. Nykyinen U-liikenteen lippuyhteis-työn sopimusrakenne päivitetään vuoden 2013 aikana vastaamaan siirtymäkauden jälkeen joukko-liikennelain ja palvelusopimusasetuksen mukaiseksi.

Kutsuplus-liikenteen laajentamista valmistellaan. Vuoden 2014 alussa siirrytään kahteen ajovuoroon. Vuoden 2016 alkuun mennessä kapasiteettia on tarkoitus nostaa asteittain nykyisestä 10 autosta 100 autoon.

HSL on käynnistänyt asiakasohjelman rakentamisen. Ohjelma on tarkoitus lanseerata asiakkaille vuonna 2015. Asiakasohjelman tavoitteena on kasvattaa asiakaskantaa, myyntiä ja lipputuloja ja lisätä joukkoliikenteen suosiota. Aikataulujen sähköistä julkaisemista kehitetään.

HSL:n ja sen jäsenkuntien välinen sopimus joukkoliikenneinfran kustannusten korvaamisesta on ollut voimassa vuodesta 2010. Sopimuksen 8.2. kohdan mukaan vuonna 2012 tai sen jälkeen käyttöön otettavien, merkittävien joukkoliikenneinvestointien johdosta infrakulujen kohdistamisesta sovitaan kokonaan erikseen. Tällaisia uusia, merkittäviä joukkoliikenneinvestointeja ovat ainakin Länsimetro ja Kehärata. Talous- ja toimintasuunnitelmassa infrakustannusten jaossa on sovellettu voimassa olevan sopimuksen

periaatteita. Neuvottelut jatkosopimuksesta ovat käynnissä ja kustannusjakoa korjataan uuden sopimuksen tultua voimaan.

Taloussuunnitelma

Toimintatulot

HSL:n toimintatulot vuonna 2014 ovat yhteensä 609,0 milj. euroa. Kasvu edellisvuoden ennusteeseen verrattuna on 22,4 milj. euroa (3,8 %). Vuonna 2015 toimintatulojen arvioidaan olevat 646,1 milj. euroa ja vuonna 2016 714,7 milj. euroa.

Lipputulot

Lipputulosten arvioinnin perustana on käytetty neljän kuukauden toteutumatietojen pohjalta tehtyjä lipputuloennusteita vuodelle 2013. Lipputulosten arvioidaan olevan vuonna 2013 yhteensä 277,2 milj. euroa ja 291,9 milj. euroa vuonna 2014. Kasvu edellisvuoden ennusteeseen on 5,3 %. Lipputulot muodostavat 47,9 % HSL:n toimintatuloista.

Vuonna 2014 seutulippujen hinnankorotus painottuu kerta- ja arvolippuihin, kausilipun hintaa ei esitetä korotettavaksi. Sisäisten lippujen hinnankorotus painottuu kerta- ja arvolippuihin, myös kausilippuihin esitetään hinnankorotusta. Yleis- ja haltijakohtaisten lippujen hintoja korotetaan lähemmäs omakustannushintaa.

Vuonna 2015 lipputulosten arvioidaan olevan 305,5 milj. euroa ja ja vuonna 2016 325,8 milj. euroa.

Lippujen myyntiennuste perustuu matkustajamäärän kasvuun kahdella prosentilla vuodessa. Vuonna 2016 tulee voimaan vyöhykkeisiin perustuva tariffijärjestelmä, josta kuntien lausuntoja odotetaan syyskuun loppuun mennessä. Alustavassa toiminta- ja taloussuunnitelmassa suunnitelmakauden lipputulot on arvioitu nykyisen tariffijärjestelmän perusteella.

Vuonna 2016 joukkoliikenteen infrakustannukset nousevat merkittävästi länsimetron ja kehäradan myötä. Jos kuntien maksama keskimääräinen subventioaste halutaan tuolloin edelleen pitää 50 %:ssa, tulisi lipputuloja vuonna 2016 kerätä lisää noin 24 milj. euroa. Tämä merkitsisi keskimäärin 11,4 %:n korotusta nykyisiin lipun hintoihin.

Korttimaksuja matkakorteista arvioidaan kertyvän 0,7 milj. euroa vuonna 2014.

Kuntaosuudet

Ne menot, joita ei voida kattaa lipputuloilla tai muilla tuloilla, jäsenkunnat maksavat HSL:lle kunta-osuuksina. Kuntaosuudet muodostuvat operointikustannusten, yleiskustannusten ja joukkoliikenneinfran

kuntaosuuksista.

Kuntaosuudet talousarviossa 2014 ovat yhteensä 298,6 milj. euroa, mikä sisältää arvioidun 8,7 milj. euron kuntaosuuden Kutsuplus-liikenteeseen. Kuntaosuuksien kasvu vuoteen 2013 nähden on 7,3 milj. euroa (2,5 %). Kuntaosuudet muodostavat 49,0 % HSL:n toimintatuloista.

Tarkastusmaksutuloja arvioidaan kertyvän 6,4 milj. euroa ja VR:ltä laskutettavaa korvausta tarkastustoiminnasta 1,5 milj. euroa. Tarkastusmaksua esitetään korotettavaksi 80 eurosta 100 euroon.

Suurten kaupunkien joukkoliikennetuki

Valtion suurten kaupunkien joukkoliikennetuen määräksi on arvioitu 5,8 milj. euroa vuosina 2014 - 2016. Muita tukia ja avustuksia arvioidaan saatavan 0,8 milj. euroa.

Vuokratuloja liikennöitsijöiltä laskutettavista taukotilojen ja matkakorttilaitteiden vuokrista arvioidaan saatavan 2,6 milj. euroa.

Toimintamenot

HSL:n toimintamenot vuonna 2014 ovat yhteensä 608,3 milj. euroa. Toimintamenot kasvavat vuoden 2013 ennusteesta 27,6 milj. euroa (4,8 %). Vuonna 2015 toimintamenojen arvioidaan olevat 644,4 milj. euroa ja vuonna 2016 703,4 euroa.

Henkilöstökulut ovat 17,9 milj. euroa, mikä on 2,9 % toimintamenoista. Edellisvuodesta henkilöstömenot kasvavat 0,5 milj. eurolla (2,7 %). Palkkojen yleisiin sopimuskorotuksiin on varattu 1,5 %.

Palveluiden ostot

Palveluiden ostomenot vuonna 2014 ovat yhteensä 582,3 milj. euroa, 95,7 % HSL:n toimintamenoista.

Joukkoliikenteen operointikustannukset

Joukkoliikenteen operointikustannukset ovat 489,3 milj. euroa, 80,4 % HSL:n toimintamenoista. Joukkoliikenteen kustannustason arvioidaan nousevan keskimäärin 2,3 % edellisvuoden tasosta.

Bussiliikenteen menot vuonna 2014 ovat yhteensä 321,3 milj. euroa. Bussiliikenteen menot sisältävät ympäristöbonusvarauksen 1,0 milj. euroa. Vuonna 2014 bussiliikenteen kustannustason arvioidaan nousevan 2,5 %.

Vuonna 2015 bussiliikenteen kustannuksiksi arvioidaan 326,3 milj. euroa ja vuonna 2016 297,6 milj. euroa. Vuonna 2016 bussiliikenteen kustannuksia alentaa Länsimetron valmistuminen ja liityntäliikenteen alkaminen.

Junaliikenteen menot ovat vuonna 2014 yhteensä 74,2 milj. euroa. Vuosina

2015 ja 2016 menot kasvavat kehäradan käyttöönoton ja uuden Sm5-kaluston käyttöönoton myötä.

Menot sisältävät ostopalveluna hankittavan pääkaupunkiseudun junaliikenteen korvausten lisäksi lähijunaliikenteen kolmannen vyöhykkeen lippuyhteistyösopimusten mukaiset korvaukset VR:lle Keravan ja Kirkkonummen alueella. Ostopalveluna hankittavan pääkaupunkiseudun junaliikenteen kustannukset muodostuvat sopimuksen mukaan neljästä pääerästä:

- operointisopimuksen perusteella maksettavasta korvauksesta
- muut palvelut -sopimuksen perusteella maksettavasta korvauksesta
- kalustosopimuksen perusteella maksettavasta korvauksesta sekä
- kunnossapitosopimuksen perusteella maksettavasta korvauksesta.

Raitioliikenteen kustannusten vuonna 2014 arvioidaan olevan 51,2 milj. euroa. Raitioliikenteessä kustannustason nousuksi on arvioitu 2,4 %. Vuonna 2015 kustannuksiksi arvioidaan 51,4 milj. euroa ja vuonna 2016 53,1 milj. euroa. Vuonna 2016 kustannukset nousevat uuden kaluston pääomakustannusten johdosta.

Metroliikenteen kustannusten vuonna 2014 arvioidaan olevan 27,8 milj. euroa. Metroliikenteessä kustannustason nousuksi on arvioitu 1,8 %. Vuonna 2015 kustannuksiksi arvioidaan 33,0 milj. euroa ja vuonna 2016 48,2 milj. euroa. Vuonna 2015 kustannuksia nostaa uuden metrokaluston pääomakustannukset. Vuonna 2016 kustannukset nousevat edelleen uuden metrokaluston ja Länsimetron käyttöönoton myötä.

Lauttaliikenteen kustannusten vuonna 2014 arvioidaan olevan 4,0 milj. euroa. Lauttaliikenteessä kustannustason nousuksi on arvioitu 2,6 %.

Kutsuplus-hankkeen operointikustannusten vuonna 2014 arvioidaan olevan 10,7 milj. euroa.

Muut palvelujen ostomenot

Muiden kuin operointipalvelujen ja infrapalvelujen ostoihin käytetään vuonna 26,6 milj. euroa, josta 7,2 milj. euroa IT-palveluihin, 6,0 milj. euroa matkakortin jälleenmyyjille maksettaviin lipunmyyntipalkkoihin, 4,5 milj. euroa asiantuntijapalveluihin, 2,3 milj. euroa kaluston ja laitteiden kunnossapitopalveluihin, 0,8 milj. euroa painatuksiin, 1,4 milj. euroa kaupungeille maksettaviin staattisen informaation hoidon korvauksiin, 0,8 milj. euroa ilmoitus ja mainontapaikkoihin, 0,9 milj. euroa posti- ja telepalveluihin (sis. tietoliikenteen kustannukset), 0,3 milj. euroa vartiointiin matkalippujen tarkastuksessa sekä 2,4 milj. euroa muihin palveluihin kuten pankki- ja toimistopalveluihin, kiinteistön siivoukseen ja kunnossapitoon, matkakortin laitekuljetuspalveluihin sekä henkilöstöön liittyviin palvelujen ostoon (kuten

esim. koulutus- ja matkustuspalvelut).

Muiden kuin operointi- ja infrapalvelujen ostoon käytetään vuonna 2015 27,8 milj. euroa ja vuonna 2016 28,0 milj. euroa.

Joukkoliikenteen infrakorvaukset

Kunnille joukkoliikenteen infrasta maksettava käyttökorvaus vuonna 2014 on 66,4 milj. euroa. Infrakustannukset sisältävät kustannukset Helsingiltä 62,6 milj. euroa, Espoolta 2,5 milj. euroa, Vantaalta 1,1 milj. euroa, Keravalta 0,08 milj. euroa sekä Kirkkonummelta 0,1 milj. euroa.

Infrakuluihin sisältyy 50 % pääoman poistoista ja koroista sekä hallinto- ja ylläpitokulut täysimääräisinä. Pääomakorvauksen laskentaperusteena ennen vuotta 2010 käyttöönotetun infran osalta on käytetty omaisuuden tarkistettua käypää arvoa. Uuden infran osalta laskentaperusteena on kirjanpitoarvo. Pääomalle laskettavan koron osalta on laskennallisena korkona käytetty infrasopimuksen mukaista viittä prosenttia.

Vuonna 2015 infrakuluja arvioidaan maksettavan yhteensä 74,7 milj. euroa. Vuonna 2016 joukkoliikenteen infrakustannukset nousevat merkittävästi länsimetron sekä kehäradan myötä ja niiden arvioidaan olevan yhteensä 126,0 milj. euroa.

Toiminta- ja taloussuunnitelman infrakorvaukset perustuvat voimassa olevaan infrasopimukseen.

Aineisiin, tarvikkeisiin ja tavaroihin on vuodelle 2014 varattu 1,1 milj. euroa. Vuoden 2015 varaus on 1,2 milj. euroa ja vuonna 2016 2,2 milj. euroa. Vuoden 2016 varaus sisältää uusien matkakorttien hankinnan, kun uusi lippu- ja informaatiojärjestelmä on käytössä.

Vuokrakulut vuonna 2014 ovat 3,8 milj. euroa. Sekä vuodelle 2015 että vuodelle 2016 on varattu 3,8 milj. euroa.

Muihin kulut vuonna 2014 ovat 3,1 milj. euroa. Muihin kuluihin sisältyvät tarkastusmaksujen luottotappiot ja luottotappiovaraukset, joihin arvioidaan kirjattavan yhteensä 2,5 milj. euroa. Sekä vuodelle 2015 että vuodelle 2016 on varattu 3,3 milj. euroa.

Toimintakatteen vuonna 2014 arvioidaan olevan 0,7 milj. euroa, ja se riittää kattamaan rahoituskulut.

Rahoitustuotot ja -kulut

HSL rahoittaa investointinsa lainanotolla rahoituslaitoksilta. HSL on toistaiseksi ollut velaton. Uusiin investointeihin arvioidaan vuonna 2014 arvioidaan lainaa 22 milj. euroa, vuonna 2015 36 milj. euroa ja vuonna 2016 31 milj. euroa, jolloin lainakanta vuoden 2016 lopussa on noin 80,1 milj. euroa. Lainakorkona laskennassa on käytetty 3 %.

Rahoituksen nettokulujen vuonna 2014 arvioidaan olevan 0,6 milj. euroa ja kasvavan vuosina 2015 ja 2016 niin, että varaus vuodelle 2015 on 1,1 milj. euroa ja vuodelle 2016 2,0 milj. euroa.

Vuosikate rahoituserien jälkeen on 0,1 milj. euroa, ja se kattaa noin 2 % suunnitelmapoistoista.

Suunnitelmapoistot vuonna 2014 ovat 8,0 milj. euroa ja ne kasvavat edellisvuoden ennusteeseen verrattuna 1,3 milj. eurolla (20,3 %). Suunnitelmapoistojen arvioidaan kasvavan vuosina 2015 ja 2016 erityisesti LIJ-hankkeen valmistuttua ja varaus vuodelle 2015 on 8,5 milj. euroa ja vuodelle 2016 17,1 milj. euroa. LIJ-hankkeen on arvioitu olevan kaikilta osin tuotantokäytössä 1.1.2016, josta lähtien poistot on hankkeen osalta laskettu täysimääräisinä.

Tilikauden alijäämäksi arvioidaan jäävän 7,9 milj. euroa, ja se voidaan kattaa edellisvuosien ylijäämästä.

Investoinnit

HSL:n investointimenot vuonna 2014 ovat 22,2 milj. milj. euroa, vuonna 2015 35,7 milj. euroa ja vuonna 2016 31,0 milj. euroa.

Suunnitelmakauden merkittävin investointi on LIJ-2014-hanke ja nykyisen matkakorttijärjestelmän kehittäminen, joihin suunnitelmakauden 2014 – 2016 aikana käytetään yhteensä noin 79,6 milj. euroa. Määrärahavaraus vuodelle 2014 on 18,4 milj. euroa, vuodelle 2015 32,9 milj. euroa ja vuodelle 2016 28,3 milj. euroa.

Matkustajainformaatiolaitteisiin ja –järjestelmiin (mm. aikataulu- ja infonäytöt, Helmi-laitteet) on varattu suunnitelmakaudelle 3,8 milj. euroa, mistä 1,6 milj. euroa vuodelle 2014, 1,1 milj. euroa vuodelle 2015 ja 1,1 milj. euroa vuodelle 2016.

Toimiala-IT:n kehityshankkeisiin on varattu suunnitelmakaudelle 2,7 milj. euroa. Merkittävin hanke on matkustalaskentalaitteiden hankinta, johon on varattu suunnitelmakaudella yhteensä 0,6 milj. euroa. Joukkoliikennerekisterin (Jore) ohjelman kehittämiseen on varattu suunnitelmakaudella yhteensä 0,4 milj. euroa, liikenteen tietojen raportointikannan (L-info) kehittämiseen 0,4 milj. euroa ja muuhun kehittämiseen 0,5 milj. euroa.

Asiakassovellusten kehittämiseen on varattu suunnitelmakaudelle yhteensä 1,6 milj. euroa, joka pitää sisällään asiakasohjelman, reittioppaan ja kevyen liikenteen reittioppaan kehittämiseen varatut määrärahat.

Talous-, hallinto- ja viestintäyksikön IT-hankintoihin on varattu suunnitelmakaudelle 0,8 milj. euroa. Merkittävimpiä yksittäisiä hankkeita ovat MS-lisenssien hankinta, johon on varattu suunnitelmakaudelle yhteensä 0,3 milj. euroa sekä konseptointiprojekti (verkkoviestinnän kehittäminen), johon on varattu suunnitelmakaudelle yhteensä 0,2 milj. euroa.

Muissa yhteisissä hankinnoissa on varattu suunnitelmakaudella 0,3 milj. euroa HSL:n toimitilojen remontointiin.

Ehdotus (SR)

Hallitus päättää pyytää Helsingin, Espoon, Vantaan, Kauniaisten ja Keravan kaupunkia ja Kirkkonummen ja Sipoon kuntia 31.8.2013 mennessä antamaan lausuntonsa Helsingin Seudun Liikenne -kuntayhtymän taloussuunnitelmaehdotuksesta 2014 - 2016. Lausuntoa pyydetään:

- a) strategiasuunnitelmasta,
- b) liikenteen palvelutasosta ja palvelutason muutoksista,
- c) kuntaosuuksien tasosta,
- d) lipun hintojen keskimääräisistä muutoksista,
- e) tarkastusmaksun korottamisesta,
- f) Kutsuplus- liikenteen kehittämisvaihtoehtoista
- g) kuntakohtaisen ylijäämän käytöstä tai alijäämän takaisin maksamisesta suunnitelmakaudella 2014 - 2016,
- h) HSL:n hallituksen päätöksen 16.4.2013 (§ 58) mukaisesta Vantaan joukkoliikennelinjastosta 2015

Käsittely

Toimitusjohtaja Suvi Rihniemi esitteli asiaa. Hallituksen jäsen Hennariikka Andersson saapui kokoukseen tämän asian käsittelyn aikana. Keskustelun aikana hallituksen jäsen Hanna Valtanen teki Ville Ylikahrin kannattamana lausuntopyynnön muuttamista siten että, vuonna 2014 tarkastusmaksua esitetään korotettavaksi 90 euroon ehdotetun 100 euron sijaan.

Koska oli tehty pohjaehdotuksesta poikkeava kannatettu muutosesitys, oli suoritettava äänestys. Puheenjohtaja totesi, että äänestyksessä pohjaehdotus on JAA ja Valtasen ehdotus EI. Suoritettussa nimenhuutoäänestyksessä annettiin 7 JAA -ääntä (Andersson Hennariikka, Pelkonen Jaana, Tähtikunnas Janne, Weckman Markku, Sinisalo Pekka M., Månsson Björn ja Rautava Risto) ja 7 EI-ääntä (Herttel Sirpa, Ylikahri Ville, Valtanen Hanna, Kantola Tarja, Tieaho Martti, Hako Jukka ja Mithiku Hanna).

Puheenjohtaja totesi, että äännet olivat menneet tasan. Äänten mennessä tasan, puheenjohtajan ääni ratkaisee päätöksen.

Päätös

Hallitus päätti hyväksyä ehdotuksen.

Liitteet

Helsingin seudun liikenne-kuntayhtymän alustava toiminta- ja taloussuunnitelma 2013 - 2015

Selvitys Kutsuplus-liikenteen kehittämisvaihtoehtoista ja rahoituksesta

vuosina 2014 - 2016

HSL:n hallituksen päätösote 16.4.2013 (§ 58) Vantaan
joukkoliikennelinjastosta 2015 liitteineen

nämä liitteet luettavissa linkeistä

<http://www.hslekstra.fi/> ja

<http://www.hsl.fi/FI/mikaonhsl/paatoksenteko/Sivut/kokousaineistot.aspx>

Joukkoliikenteen palvelutasokuvaus valmistuu kesän aikana ja se toimitetaan
myöhemmin lausuntopyyntöön liitteeksi

Pöytäkirja on yleisesti nähtävänä HSL:n kirjaamossa

Todistan pöytäkirjanotteen oikeaksi

Helsingissä 12.6.2013

Pirjo Sailavuo-Asikainen
hallintosihteeri

Handwritten scribbles or marks, possibly illegible text or a signature.